

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

§. Clerici sanè.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

impetravit dispensationem super irregularitate, electionem aut collationem antea factam eo ipso validam censerit: Id verò falsum esset, si electio aut collatio secundum fundamentum & substantiam, ante omnem Iudicis sententiam irrita esset: Quia quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis conualescere, reg. 29. ff.

Adde his, tametsi prouisio beneficii omnium iure penitus irrita sit, videlicet in casibus supra enumeratis, posse tamen contingere casum, ut aliquis, quantum in se est, sibi oblatum licite acceptet, propter grauem necessitatem: v. g. Si Titius sciens simoniacam pacem interuenisse, vel conscius occultæ suæ excommunicationis, quam prodere non potest, nec absolutionem impetrare, à patre suo, grauib. intentatis minis, cogatur beneficium ecclesiasticum statim acceptare; postea reuadationem tituli consecuturus, aut beneficio renunciaturus.

20. NOTANDVM III. Constitutio ipsa Alexandri III. Papæ trahitur etiam ad præterita, uti significatur in verbis vlt. huius §. *Hoc sanè*. Quia, ut Gl. hic ait, non est noua constitutio, sed potius declaratoria seu potius confirmatoria iurium antiquorum, quibus eadem de ætate & ordine præficiendorum ad beneficia, statuta erant. Imò verò vsitatum olim fuit, ut nemo Presbyter ordinaretur ante annos ætatis xxx. exactos, uti videre licet in d. 78. c. 1. & seqq.

NOTANDVM IV. Circa ea verba, *si canones non obstant*. Qui beneficium certum ordinis sacrum requirens canonicè affectus fuit, si sine culpa sua eum accipere non possit, nõ debet beneficio inuitis priuari. Ita Gl. recepta super hoc §. ver. si canones, Ant. de Butrio hic circa versum *hoc sanè* n. 4. & alia Gl. in c. licet canon 14. ver. priuatus, post mediũ, hoc tit. in 6. argum. c. ex parte 5. de clerico ægrot. ibi, *Nec afflicto afflictio addenda, imò potius ipsius miserendum*. Secus dicendum, si suã culpã in habilitatem ad ordinem suscipiendum contraxit: tum enim, nisi ecclesiæ valde utilis esse censeatur, remouendus erit, iuxta c. quæris 6. iun. Gl. ver. fatentur, de ætate & qualitate præficiendorum.

§. Clerici sanè.

PARAPHRASIS.

Si Clerici, siue canonici personam indignam, videl. legitima ætate, scientiã, aut morum honestate carentem, in Episcopum elegerint, priuati sunt pro ea vice eligendi potestate; insuper suspensi per triennium à beneficiis: quia dignum est, ut quos Deo timor à malo non reuocet, ecclesiasticæ seueritas disciplinæ coërceat. Episcopi autem, si contra formam præscriptam in hoc c. §. *Inferiora* indignum promouerint, aut promoueri consenserint, eorundem officiorum ac beneficiorum conferendorum potestatem pro ea vice amittant, Et per Capitulum, vel, si id concordare nequeat, per Metropolitanum ordinentur.

SUMMARIUM.

1. Clerici siue Canonici indignum eligentes in Episcopum, vel postulantem, priuari sunt pro ea vice eligendi potestate, & suspensi per triennium à beneficiis.
2. Suspensionem autem tantum incurruni, qui ad Cathedralẽ ecclesiã indignum eligunt.
3. Probabilis est, penam priuationis pro una vice latam contra electores, per sona indigna, etiam in inferioribus dignitatibus ac Prelaturis locum habere.
4. Hoc certum est, quod Capitulum Collegiate vel regularis ecclesiæ eligens indignum, Superior v. g. Episcopus electores pro ea vice priuare, & ipse iure deuolutionis prouisionem facere possit.
5. Eadem penam afficit eos, qui confirmationem, collationem, & institutionem dant indigno.
6. Et hi cum electoribus in conscientiam sunt, præsertim si indignum ad Prelaturas & beneficia curata promoueant.
7. Episcopus conferens (iure proprio, non deuolutionis) indigno dignitatem aut beneficium curatum, priuatur pro ea vice iure conferendi, idq. ad Capitulum deuoluitur. Si autem in Capitulo sit defectum

scilicet, si deuolutio ad Metropolitanam.

8. Et hæc pœna afficit etiam electores alios non Episcopos, Confirmatores & institutores indignæ personæ in dignitate, vel beneficio curato.

9. Neque tamen afficit electores & c. indignæ personæ ad beneficium simplex.

NOTANDVM I. Electores Episcopi indigni pro ea vice priuati sunt, ipso iure, eligendi potestate; atque à beneficijs suis per triennium suspensi; Id uero limitari debet, ac restringi ad beneficia, quæ in ea ecclesia, in qua electio fit, obtinent, e. si compromissarius 37. in 6. Idemque pari modo intelligendum de postulantibus Episcopum indignum, iuxta c. 1. vbi id docui not. 6 de postul. Prælatorum.

QVÆSTIO prima. Si Electores ex alia causa, præter defectum ætatis, scientiæ, aut morum, indignum ad ecclesiam Cathedralē elegerint, aut postularint. v. g. qui sacrum ordinem non susceperit, iuxta c. dudum 22. hoc tit. vtrum pœnas hæc decretas incurrant: Videri esse affirmandum, argum. c. bonæ 23. vbi id docet Gl. ver. licentiam, Imola n. 4. & c. dudum 22. iun. Gl. ver. in ordinibus, hoc tit. & cit. c. si compromissarius, vbi dicta pœna indistinctè statuitur eligentibus indignum.

Contra uero obijci potest cum Ioanne Andrea in cit. c. bonæ n. 11. & in reg. iuris 15. in 6. Quod hæc generalis Concilij Constitutio, alijs postea canonibus innouata, aut confirmata, pœnalis sit, & ideo extendi non debeat ultra tres eos casus in principio huius c. expressos. Respondetur; Quod etiam in materia pœnali, seu odiosa extensio ad alios casus, aut personas, quæ in lege expresse non sunt, fieri debeat, si vel ex alijs iuribus, aut Principis interpretationibus seu responsis, appareat, speciales casus, aut personas exempli tantùm causâ nominatas fuisse, dispositionem autem generaliter, aut in alijs quoque similibus, aut iure æquiparatis intelligendam. Et ita colligitur ex c. si postquam 33. iun. Gl. ver. prouisione, hoc tit. in 5. & c. nihil 44. hoc tit.

QVÆSTIO secunda; Num eandem quoque pœnam incurrant Electores, si indigni non ad Cathedralē, sed inferiorē ecclesiam seu Prælaturam eligant? Respondeo & Dico I. Suspensionem à beneficijs per triennium duntaxat incurrun, qui ad Cathedralē ecclesiam eligunt indignum. Ita habetur expressè in cit. cap. cum compromissarius.

Dico II. Probabilius est, pœnam priuationis pro vna vice, latam contra electores personæ indignæ, etiam in inferioribus dignitatibus ac Prælaturis locum habere. Ita enim colligitur ex alijs iuribus, vid. c. dudum 22. hoc tit. c. perpetuæ 7. & c. quamquam 18. iun. Gl. ver. secus, & ex c. si compromissarius 37. per sensum contrarium, eod. tit. in 6. & tradit Gl. in cit. c. dudum ver. in ordinibus ibid. Abb. n. 11. contra Ioan. Andr. in suprâ cit. regul. 15. in 6. eo argumento motum, quod in cap. seu Constitut. Concilij Lateranensis, solùm mentio fit de electoribus personæ indignæ ad ecclesiam Cathedralē, prout idem Ioann. Andr. obseruauit super hoc cap. ver. in Episcopum. Cui respondendum; Ex alijs posterioribus iuribus haberi hanc interpretationem, quod eadem pœna etiam in inferioribus Prælaturis locum habere debeat.

Addo uero, saltem id certum esse debere, quod si Capitulum v. g. Collegiatæ secularis, aut regularis ecclesiæ indignum eligant, Superior v. g. Episcopus, electores pro ea vice priuare, atque ipsomet iure deuolutionis prouisionem facere possit, uti constat ex suprâ cit. c. dudum, & cit. c. quamquam, in fine. Ratio reddi debet; quia spectatâ rei naturâ omnibus electoribus personæ indignæ ad Prælatutam, suprâ dicta priuationis pœna congruit, ac veluti debita est: partim ut in eo puniantur, in quo deliquerunt: partim, quia saltem pro ea vice, propter præsentem affectionem aut animorû dispositionem, non satis dispositi censentur ad bonam ecclesiæque vtilē faciendam electionem.

QVÆSTIO tertia. Num eadem pœna afficiat quoque illos, qui personæ indignæ in dignitate, aut prælatura confirmationem

dant, collationem, aut institutionem? Affirmari debet, argum. c. nihil 44. iun. Gl. ver. canonicam, hoc tit. & docet Innoc. hic n. 8. Abb. n. 4 & in cit. c. dudum, n. 11. Azor tom. 2. lib. 6. cap. 26. q. 13. Gl. hic ver. conferendis.

NOTANDUM II. ibi, *Dignum est enim, ut quos &c.* Electores etiam in conscientia, siue apud Deum rei sunt, si personam indignam eligant, præsertim ad prælaturas & beneficia curata, cum ea res in graue Ecclesiæ detrimentum cedat. Eapropter tum electores, tum collatores aut institutores examinem diligens de moribus, scientia, ætate &c. præmittere tenentur: cum non excuset ignorantia facti alieni, si quis ex officio inquirere, & cognoscere debeat, c. quamuis de reg. iuris, & dixi de hoc in c. 2. de Constitut.

NOTANDUM III. Si Episcopus personæ indignæ dignitatem, aut beneficium, cui animarum cura annexa est, conferat, priuatur pro ea vice conferendi, idque ad Capitulum deuoluitur; Sin autem etiam in Capitulo defectus, aut impedimentum sit, deuolutio fit ad Metropolitanum. Consentit c. 2. de concess. præbendæ. Ratio prioris dicti dari debet, quia magna inter Episcopum & Capitulum communio est, sicuti inter caput & reliqua eiusdem corporis membra: ut proinde merito vnus defectus ab altero suppleatur.

Notant autem Innocent. hic n. 7. Abb. n. 5. Imola n. 2. & alij plerique contra Francum in cap. quamquam, eod. tit. in 6. traditæ doctrinæ locum duntaxat esse, si collatio, aut confirmatio ad Episcopum pertineat iure proprio, quatenus eius ecclesiæ pastor est, quo iure etiam Capitulum propter communionem, quæ est corporis cum Capite, participare censetur. Secus autem dicendum, si collatio, confirmatio, aut institutio ad Episcopum pertineat iure deuoluto, propter negligentiam, aut delictum Prælati inferioris. Exempli causâ, si Abbas regularis beneficia ad suam collationem spectantia, intra sex menses à die vacationis numerandos, conferre negligat, collatio ad Episcopum diocesenum deuoluitur, Clem. vn. de

suppl. negl. Prælatorum. Sin autem etiam Episcopus negligat, vel indignum instituat, potestas ea vice instituendi, non ad Capitulum Cathedrale, sed ad Superiorem Episcopi, videl. Metropolitanum deuoluitur, argum. c. Ne pro defectu 41. hoc tit. & c. licet 3. de supplenda negl. Prælatorum: Propterea quod in hoc casu potestas conferendi, aut instituendi non competat Episcopo ratione ecclesiæ suæ, sed veluti per accidens, quatenus superior est collatoris ordinarij, ut proinde non immeritò, si & ipse negligat, aut indignum eligendo delinquat, ad Superiorem ipsius Metropolitanum, aut Papam collatio deuolui debeat. Quæ eadem ratione dicendum, quod Prælati, videl. Episcopus, vel Archiepiscopus in ijs, quæ agit iure ac potestate ad se deuolutâ, non teneatur habere consensum Capituli; Imò nec consilium eius requirere ex necessitate, sed tantum ex honestate aut quadam æquitate, secundum Gl. in c. Ne pro defectu 41. ver. consilio, ibid. Abb. n. 6. hoc tit.

QUESTIO prima; Vtrum pœna hęc decreta Episcopis, etiam alijs Prælati, aut personis ecclesiasticis inferatur, si personæ indignæ confirmationem, aut institutionem in dignitate, aut beneficio curato, impertiant? Affirmandum cum Suarez de censur. disp. 31. sect. 2. n. 10. Quia, ut hic etiam Gl. indicauit ver. fecerit, Episcopo pœna eadem decreta fuit, quia ad ipsum ordinario iure beneficiorum collatio pertinet: Quod si verò iure speciali ad alium pertineat, non est vlla ratio, cur non & ipse pœnâ istâ afficiatur, si personæ indignæ conferat.

QUESTIO secunda; Vtrum eadem pœna priuationis pro vna vice locum etiam habeat in collatoribus, aut prouisionibus beneficiorum simplicium? Videtur potius se affirmari: quia non pauci Doctores vniuersim, & indistinctè dicere solent, propter collationem aut institutionem indigni ad beneficia, priuationem incurri, & deuolutionem ad alium fieri, propter delictum, Gl. hic ver. conferendis, Abb. n. 4. & 5. Azor cit. cap. 26. q. 12. & 13. Sed non audeo id dicere: cum nullus extet canon, quo id significetur; sed

sed tantum de praelaturis, dignitatibus & beneficijs curatis: Neque licet extensionem facere, praesertim in hac materia poenali; eod quod maius delictum sit, ideoque grauius puniendum, si ad maiora beneficia indigni promoueantur. Quamobrem hoc in casu subueniendum per c. 2. de concess. praebendae: Posito enim quod collatio beneficij ita facta sit indigno, vt etiam irrita censeatur, saltem secundum externum forum (prout supra explicauimus,) post elapsos sex menses prouisio fieri poterit ex causa deuolutionis propter negligentiam: Cum perinde esse censeatur collationem beneficij ecclesiastici omnino non factam fuisse, & non canonicae atque inaniter factam.

CAPITVLVM VIII.

Causam.

PARAPHRASIS.

Mortua Abbatisa Monasterij S. Margarethae, Moniales potestatem eligendi in Episcopum per compromissum contulerunt. Episcopus ipsis nominauit N. eiusdem Monasterij professam: sed Moniales eam postea recipere recusarunt. Qua re intellecta, mandat Alexander III. Papa Ratennatensi Archiepiscopo, vt Moniales cogat ad N. nominatam, dummodo idonea sit, accipiendam in Abbatissam.

SUMMARIUM.

1. Ius eligendi habentes possunt compromittere in alios, imò unicum virum, clericum tamen, qui Praelatum ipsis nominet, vel eligat.
2. Capitulum ecclesiae Collegiatae secularis aut regularis ius eligendi ex communi consensu ac compromissione committere potest Episcopo, cui subiectum est, & ad quem Praelati confirmatio spectat.
3. Necessè tamen est, vt Episcopus electionem prius peragat, electum Capitulo proponat, citationes publicas & per-

emptorias eorum, quorum interest, faciat, quam à se electum confirmet.

4. Is, cui commissa est potestas eligendi Praelatum, aut Capitulum belli, aliumque Officiale constituenendi, intelligi debet de persona idonea, & aliam mandans recipere non tenetur.

NOTANDVM I. Ij quibus ius eligendi Praelatum competit, compromittere possunt in alios, imò etiam unicum virum, qui Praelatum ipsis nominet, siue eligat, vt hic habetur, & in c. quia propter 42. hoc tit. Consentit l. Item eorum 6. §. Si Decuriones, additur: *Parui enim refert, an ipse ordo (Decurionum) elegerit, an is cui ordo negotium dedit.* Debent autem esse clerici, quibus electio per compromissum committitur, vt ex communi Abb. hic n. 5. tradit, argum. c. contingit 8. de arbitris, vbi id Gl. marginalis annotauit: *Quia laici negotia ecclesiastica tractare non debent, c. 2. de iudicijs; Et iura huiusmodi spiritualia non cadunt in laicos, c. sacrosancta 51. hoc tit. Excepta plenitudine potestatis Pontificiae, per quem talis commissio laicis fieri potest.*

NOTANDVM II. Capitulum ecclesiae Collegiatae secularis, aut regularis ius eligendi, ex communi consensu ac compromissione, committere potest Episcopo, cui subiectum est, & ad quem Praelati confirmatio spectat. Credibile enim est Monasterium istud Monialium subiectum fuisse Episcopo, in quem Moniales electionem Abbatissae contulerunt.

Notant autem hic Ioann. Andr. n. 4. Butrio n. 9. Abb. n. 6. Innoc. & Gl. in c. eum inter 21. ver. confirmauit, hoc tit. in casu isto, necessarium esse, vt Episcopus electionem prius peragat, electum Capitulo proponat, citationes publicas & peremptorias eorum, quorum interest, faciat, iuxta cap. vlt. hoc tit. in 6. quam à se electum confirmet, iuxta doctrinam Innoc. & Gl. in cit. c. eum inter, Abb. in c. Ne pro defectu n. 4. eod. tit. Si actus suapte naturam diuersi, tendentes tamen ad eundem finem seu effectum, in vna persona concurrant, distinguendum esse,

num